

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de
Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Qu. X. Quàm sæpè & quo tempore liceat Sacerdoti celebrare.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

eis fructu Sacrificii. Ut nec obligantur Superiores monasteriorum sic celebrare pro suis ovibus. Neque etiam id asserit Tridentinum: quod non facit de certis diebus mentionem. Intendit autem ibi proponere jus divinum indubitatum; quæ numquam fuit, quod alii subesse prætendunt: uti etiam post Tridentinum Doctores communiter id negarunt. Solum itaque vult, quod prædicare, Sacramenta ministrare, celebrare ad commoditatem ovium, ut Missam audiant, æque assistendo de fructu illius participant &c. teneantur quilibet Curati jure divino naturali proportionatè ad pactum seu contractum & officium singulorum: quod Nemo negat. Quin immo satisficeret Parochus, si festis diebus aliquis alius loco ipsius celebret coram populo: & tamen non teneretur is fructum specialem populo applicare, neque etiam Parochus hoc ipsum per aliam Missam supplere. Unde etiam possit accepto stipendio diebus festis Missam alicui alteri applicare. Quamvis indubiè rationabile sit, ut curam animarum habentes frequenter fructum non solum generalem, sed etiam specialem populo suo applicent, veluti mediatores inter Deum & eundem populum constituti.

Dico III. Beneficarii, aut Capellani, aut recipientes stipendium, tenentur celebrare toties & pro illis, quoties & pro quibus in litteris fundationis continetur, aut ratione stipendii censentur se obligasse. Conclusio in his generalibus terminis est clara. Quæ autem dubitationem habere aut interpretationem postulare possent, quæst. 15. ubi de stipendio Missæ agemus, tractabuntur.

Dico IV. Prælati Ecclesiarum Collegiatarum, Cathedralium & Regularium, tenentur curare, ut quotidie fiat Missa conventualis. Colligitur quantum ad Ecclesias Collegiatis & Cathedrales ex c. Cum creata, de Celebr. Missarum, & consuetudine. Ex qua idem colligi solet quoad Ecclesias Regularium seu Conventuales. Dubitari tamen possit, an consuetudo hæc sit frequentata, animo gravis obligationis, vel taliter acceptata; prout communiter supponitur. Immo etiam quoad Ecclesias Collegiatis existimat Victoria in Summa, de Eucharistia n. 95. non esse mortale peccatum, si Rectores earum interdum in hoc deficiant: & juxta Thomam Tamburinum de Sacrif. Missæ c. 6. s. 2. n. 4. si Missam solemnem semel vel bis in hebdomada omittant. Quam nihilominus licentiam non approbat Suarez d. 80. sect. 2. concl. 2.

QUESTIO X.

Quam sæpè & quo tempore liceat Sacerdoti celebrare?

Dico I. Licitum est Sacerdoti celebrare singulis diebus anni, exceptis saltem tribus diebus postremis hebdomadæ sanctæ. Conclusio est manifesta ex prædictis, & colligitur ex c. Consultuisti, de celebr. Missarum.

Dixi, exceptis saltem tribus postremis diebus hebdomadæ sanctæ: nam in primis die Veneris sancto prohibetur celebratio, & quidem sub mortali, juxta Theologos unanimiter. Et patet ex c. Sabbato de Consecr. dist. 3. Confirmatur: quia Ecclesia pro isto die nullam Missam ordinavit; quod signum est eam non velle tunc celebrari. Inde tamen non sequitur attentis regulis interpretandi leges positivas, quousque adferatur decretum Ecclesiæ debitè publicatum, esse illicitum (quod nihilominus non est usitatum bene valentibus) isto die communicare modo laicali: quia verba canonis sonant celebrationem, & non communionem. Ita Vasquez, præpositus & plurimi alii. Quamquam Varii sentiant oppositum de communionem sanorum; pro quibus adfertur declaratio Cardinalium.

Insuper de Feria quinta in Cæna Domini quidam existimarunt solum esse licitum isto die celebrare solemniter, non autem privatim. Et idem de Sabbato sancto censuerunt multi Doctores.

Equidem satis certum est, Feriâ quintâ prædictâ posse celebrari privatim, præsertim ante finitum sacrum solemne: cum nullo jure vel consuetudine id prohibeatur. Immo praxis Doctorum & piorum est in contrarium. Quamvis plerumque ex devotione Clerus isto die more laicali communionem de manibus Prælati accipiat exemplo Apostolorum, qui isto die de manu Christi Eucharistiam acceperunt.

De Sabbato sancto probabilis est, & in praxi (quam tamen suaderè nolim, etsi eam in Galliis quoque viderim) securâ sententia multorum Doctorum, præsertim Recentiorum, isto die similiter non esse illicitum privatim celebrare: quamvis enim c. Sabbato, æqualiter fiat prohibitio quoad Sabbatum sanctum & Feriam sextam Parasceves: consuetudo tamen videtur ei derogasse. Deinde jam ejus causa universim cessat; quæ olim fuit, luctus super Dominicam Passionem protrahendus usque ad sequentem noctem: cum Ecclesia jam incipiat celebrare Resurrectionem ante meridiem istius Sabbati. Pro quo

Nota officium in Sabbato sancto, quod modo inchoatur horâ octavâ matutinâ, modo

olim solita fuerit celebrari Missæ istius diei,

lim solitum fuisse inchoari post meridiem vel sub vesperam : ob quod adhuc in Præfatione Sacerdos tunc canit : *Sed in hac potissimum nocte.* Similiter in Canone dicit : *Et noctem sacratissimam celebrantes.* Quo tempore poterant etiam Sacerdotes privatim celebrare, Paschâ jam velut inchoato, ut constat ex *Micrologo c. 53. de Sabbato sancto* : adeoque anticipato postmodum Officio & missæ celebratione solemniori, non apparet, cur non censetur anticipatum tempus generaliter pro Sacerdotibus, qui olim initio noctis poterant celebrare. Nec apparentiam habet, quod nonnulli supponunt, signanter *Vasquez d. 232. c. 2 & 3.* Missam illam olim dictam fuisse post mediam noctem : cum id manifestè repugnet *Rabano* (qui floruit circa annum 835. juxta *Bellarminum l. de Scriptor. Eccles. l. 2. de Institut. Cleric. c. 38.* dicenti : *Hac autem die* (loquitur de Sabbato sancto) *inclinante ad vesperam, statuta celebratio noctis Dominice in Ecclesia incipit.* Et *Ordo Romanus* antiquus de Officio Sabbati sancti sub finem expressè habet : *Postea modico intervallo, ut fuerit prima stella in celo visa, sonant signa, & incipiunt canere Litamas ad Introitum, &c. Postquam finierint, scilicet Litaniam, dicit Sacerdos, Gloria in Excelsis &c.*

101. Non nisi semel in die celebrare licet.

DICO II. Non licet eidem Sacerdoti plures Missas eodem die celebrare. Ita statuitur *c. Consulisti, de celebr. Missarum, & c. Te referente, eod. tit.* ubi Honorius III. determinat hoc intelligendum esse, quacumque dignitate Sacerdos præfulgeat. Et rationem addit : *Nam & valde est felix, qui celebrat dignè unam.* Et antea idem statuerat *Alexander II. c. Sufficit, de Consecr. dist. 1.* Quàmvis olim licitum fuerit pluries in die celebrare, & Leo Papa, ac Bonifacius Archiepiscopus interdum septem aut novem Missas una die celebrasse referantur.

102. Exceptio die natalis Domini,

Excipitur I. dies Nativitatis Domini, in quo singuli Sacerdotes possunt celebrare plures Missas, ut patet ex *c. Consulisti & c. quidem tres, ut patet ex Missali Romano, & praxi Ecclesiæ* : quàmvis non obligentur.

Et casu necessitatis.

Excipitur II. casus necessitatis eodem cap. ubi dicitur : *Nisi causa necessitatis suadeat.* Quæ dum adest, pluries celebrare licet ; etiam ter vel quater, si necessitas id postulet. Neque necessitas debet esse valde magna sive extrema, sed prudenter determinanda, ut insinuant præmissa verba, & colligi potest ex *c. Sufficit* citato.

103. Quando hac substit.

Casus necessitatis in primis est, si aliquis Pastor habeat duas parochias, nec commodè possit habere substitutum. Hunc casum admittunt omnes Doctores : immo illum solum *Vasquez disp. 232. c. 5. in fine.* Secundò, si Sacerdos sumptâ communiione, ante ablutionem moneatur de communicando moribundo. Sed casus est rarus : nam si moneatur ante communionem, debet reservare particulam hostiæ

principalis ; si moneatur post ablutionem, non poterit juxta receptam Doctrinam (quàmvis Aliqui contradicant) defectu jejunii iterum celebrare. Rarum autem est, quòd Sacerdos moneatur præcisè tam parvo temporis spatio intermedio. Alii casus vel revocantur ad primum, vel sunt rari & incerti : & videri possunt apud alios, signanter *Præpositum q. 83. a. 2. dist. 3.* Videntur autem Episcopi in variis locis cognitionem causæ sibi reservare, ut (nisi forte in casu inopinato) neminem absque sua concessione permittant bis vel pluries eodem die celebrare. Quàmvis coram Deo sufficeret juxta necessitas, & in ea fundata Epykia ; quam quilibet doctus & prudens adhibere potest. Auctoritas tamen Episcopi in dubio supplere possit causæ insufficientiam viâ dispensationis. Eadem porò auctoritas in hac materia competit Prælati Regularibus exemptis, v. g. Provincialibus quoad sibi subiectos (in quos habent jurisdictionem quasi Episcopalem) puta in Missionibus constitutos &c. Nisi Papa restringat.

DICO III. Tempus celebrandi incipit ab aurora, & terminatur in meridie sive hora duodecimâ. Ita unanimiter Doctores, & patet ex *Rubricis Missalis.* Per auroram autem non intelligitur ortus solis, sed prima solis irradiatio, seu initium crepusculi, quo aliquid lucis apparet. Quod quidem crepusculum non est semper & ubique locorum æquale : cum aliquando durè duribus horis, aliquando multò minus : Immo circa solstitium æstivum incipiat in multis locis circa horam primam noctis. Ordinariè autem computatur durare horâ & quadrante, vel sesquiorâ ante ortum solis. Cùmque hæc res moraliter magis quam mathematicè sit consideranda, docent plures Doctores, posse Missam inchoari duabus horis ante ortum solis, ut circa initium auroræ sit finita : quemadmodum constat sufficere, ut missa ante meridiem sit inchoata. Neque etiam meridies est ita punctualiter accipienda, quin paulò post eam liceat celebrare, præsertim accedente aliquâ rationabili causa. Quamdiu possit autem post meridiem celebrari absque gravi peccato, valde variant Doctores. Sed hoc nihil melius determinabit, quàm consuetudo, per quam hæc obligatio est primo introducta. Quæ quidem introducta videtur commoditatis gratiâ, ne plebs aut sacerdotes cogentur tam diu jejunare : cum aliqui celebrari soleret, & quidem ad hoc temporibus non adeò antiquis, usque ad horam tertiam pomeridianam, quâ nimirum horâ Christus consummavit Sacrificium cruentum in cruce.

Unde *Navarrus c. 25. Manual. n. 85. ff. valdus & quidam alii* affirmant ob aliquam rationabilem causam licere celebrare ul-

que ad tertiam pomeridianam. Additque Navarrus, se id frequenter fecisse in itinere, & privilegia hac in parte pluribus dari solita concedi ad sedandos scrupulos, solumque continere jus commune. Tamen quoque disp. 5. q. 10. dub. 4. n. 31. affirmat non peccaturum mortaliter, qui circa tertiam horam pomeridianam celebraret. Nonnulli alii de gravitate peccati subdubitant, eò quod consuetudo non satis appareat tali mente introducta, quòdque hoc temporis circumstantia non videatur satis gravis, sintque de cetero graves obligationes restringendæ potius quàm ampliandæ. Suadendum saltem in praxi, ut sine gravi causa prudenter dijudicanda tempus prandii notabiliter excedatur: etsi non credam requiri necessitatem valde gravem. Unde die festo sacerdos serius perveniens in itinere ad locum commodum celebrationi, potest sine scrupulo unâ horâ post meridiem celebrare. Merito tamen Episcopi per edicta tollerent abusum quorundam satis post meridiem celebrantium, quatenus sic sèvent desidiâ multarum præsertim nobilium personarum; quam etiam hic in Belgio experimur.

Similiter ratione loci consuetudo in partibus septentrionalibus obtinuit, ut in hieme, quando sol ibi valde serò oritur, pluribus horis ante auroram celebretur. Quomodo in Belgio & vicinis regionibus hac in parte communi mori est derogatum.

Excipitur I. dies Nativitatis Domini, in cujus nocte licitum est Missas celebrare, etiam omnes tres ad libitum, juxta communior sententiam, idque multò certius, quando adest rationalis causa. Videturque hodie ex usu etiam piorum & doctorum, in his saltem locis, res satis indubitata.

Excipitur II. privilegium, quo gaudent Episcopi (qui etiam cum aliis dispensare possunt, & consequenter id respectu suorum possent Prælati Regularium exemptorum) ut citius vel serius itinere vel alterius justo impedimenti valeant celebrare. Similiter Regularibus privilegiatis factæ sunt variæ concessiones celebrandi, tum ante auroram post Matutinum, tum post meridiem etiam usque ad nonam, seu horam tertiam pomeridianam, quæ videri possunt in *Compendio Privileg. V. Missa*. Et apud alios. Nonnullæ tamen (quod notandum est) concessiones circa anticipationem temporis factæ sunt vivæ voci Oraculo. Præterea allegat *Lugo disp. 20. de Eucharistia sect. 1. n. 27.* cum aliis privilegium *Alexandri VI. Bulla 13.* apud *Rodriguez* in Bullario concessum monasterio Benedictinorum de Monteferrato celebrandi duabus horis post mediam noctem. Quod declarat extensum esse ad totam Congregationem, adeoque communicari reliquis Ordinibus privilegiatis.

Flerincx Sum. Theol. Pars IV.

Neque hæc privilegia esse revocata per *Tridentinum sess. 22. in Decreto de observandis & evitandis in celebratione Missarum*, contra Nonnullos docet *Rodriguez 10. 1. q. 43. a. 5. Lugo sup. n. 29.* & plures alii. Denique post *Tridentinum Gregorius XIII.* concessit presbyteris Societatis Jesu facultatem celebrandi unâ horâ ante auroram & unâ post meridiem, causâ itineris vel alterius impedimenti, de licentia Præpositi Generalis vel cujusvis alterius ab eo deputati.

Excipe denique casum justæ necessitatis, prudenter dijudicandæ. Quæ quidem non debet meo iudicio esse tanta: cum præceptum hoc non videatur esse de re adeo necessariâ bono communi, aut de re valde gravi; sintque aliunde congruentiæ pro tempore matutino quantum ad celebrationem, mente maximè ad unionem cum Deo tunc temporis dispositâ, in iis præsertim, qui media nocte surgunt ad confitendum Domino. Unde *Præpositus q. 83. n. 140.* judicat sufficere hic quamlibet gravem causam; v. g. si Sacerdotes sint valde occupati in confessionibus audiendis: cum (inquit) ea causa non debeat censeri minus justa, quàm iter ineundum, vel opera præstanda ab opificibus.

108.
Excipiuntur denique casus justæ necessitatis

QUESTIO XI.

In quo loco sit Missa celebranda?

olim non poterat Missa celebrari, nisi in Ecclesia consecrata, sive (ut ait *Silvester Papa*, & refertur c. *Nullus de Consecr. dist. 7.*) nisi in sacris ab Episcopo locis. Hodie autem sufficit Ecclesiam vel Oratorium esse benedictum, aut etiam non benedictum, quod tamen ad hunc solum usum debite deputatum sit, & ab Episcopo designatum, ut patet ex *Tridentino sess. 22. in Decreto de observ. in celeb. Miss.* Estque mortale peccatum, si secus fiat, utpote transgressio gravis præcepti, quod etiam sub pena depositionis imponitur c. *Nullus citate*. Ita communiter Doctores contra *Soto* & *Emanuellem Sa*: quorum opinio nullam habet probabilitatem, juxta *Præpositum q. 83. a. 3. dub. 1. n. 150.*

109.
Missa in locis sacris aut debite aut cultum dicenda

Excipitur I. necessitas, quæ juxta Doctores communiter esse potest, celebrandi in locis privatis, aut etiam sub dio, in alteri tamen viatico seu portatili: ut si Ecclesiæ sint dirute, vel ab infidelibus seu hæreticis occupatæ; si locus sacer non capiat tot confluentes, ut in supplicationibus ad parvas capellas. Item in castris militum diebus festis, aut in litore maris, dum navigantes non possunt navem deserere, aut locum sacrum opportunum habere. Immo plures recentiores Doctores censent idem licere in mari, dum tranquillum est, & periculo offusionis occurrit, idque

110.
Excipiuntur casus necessitatis